

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 500, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 007-06 ; 022- 06 /08

**IZVJEŠĆE
O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
na dan 31.12.2007. godine**

**JP «ELEKTROPRIVREDA HZ H-B» d.d.
MOSTAR**

Sarajevo, rujan 2008. godine

NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvješća **JP «Elektroprivreda HZ H-B» d.d. Mostar** (u daljem tekstu Društvo), koja uključuje bilancu stanja na dan 31. prosinac 2007. godine, račun dobiti i gubitka, izvješće o promjenama na kapitalu i izvješće o novčanim tijekovima za godinu tada završenu te sažetak značajnijih računovodstvenih politika i ostalih objašnjavajućih bilježaka.
2. Uprava je odgovorna za sastavljanje i objektivan prikaz priloženih finansijskih izvješća sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Odgovornost Uprave uključuje utvrđivanje, uvođenje i održavanje internih kontrola relevantnih za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvješća u kojima neće biti značajnijih pogrešnih prikazivanja uzrokovanih prijevarom ili pogreškom, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i stvaranje razumnih računovodstvenih procjena u datim okolnostima.
3. Naša je odgovornost izraziti mišljenje o tim finansijskim izvješćima na temelju obavljene revizije. Reviziju smo obavili sukladno Međunarodnim revizijskim standardima. Ti standardi zahtijevaju pridržavanje revizora etičkih pravila te planiranje i provođenje revizije kako bi se steklo razumno uvjerenje o tome da u finansijskim izvješćima nema značajnih pogrešnih prikazivanja. Revizija uključuje obavljanje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objavama prikazanim u finansijskim izvješćima. Odabir postupaka ovisi o prosudbi revizora, uključujući i procjenu rizika značajnih pogrešnih prikazivanja u finansijskim izvješćima zbog prijevara ili pogrešaka. U procjenjivanju rizika, revizor procjenjuje interne kontrole koje su važne za sastavljanje te objektivnu prezentaciju finansijskih izvješća kako bi odredio revizijske postupke primjerene datim okolnostima. Revizija također uključuje ocjenjivanje prikladnosti primijenjenih računovodstvenih politika i razboritost računovodstvenih procjena Uprave, kao i ocjenu cjelokupnog prikaza finansijskih izvješća. Vjerujemo da su nam pribavljeni revizijski dokazi dostatni i prikladni za osiguravanje osnove za izražavanje našeg mišljenja.
4. Provedenom revizijom utvrdili smo:
 - Kao što je pojašnjeno u točki 5.5.5. Izvješća revizijom početnog salda- ispravke tražbina 2007. godine, utvrdili smo da su iste povećane za 27.032.279 KM, nakon uvođenja novog softvera putem kojeg se prati starosna struktura tražbina od kupaca i uplata po pojedinačnom računu za električnu energiju. Na temelju dobivenih informacija u 2006. godini Društvo je proknjižilo ispravak vrijednosti tražbina od kupaca za navedeni iznos, koji uključuje korekciju greške ispravka vrijednosti tražbine iz ranijih godina. Do dana našeg Izvješća nisu obezbijedjeni podaci za korekciju greške nastale temeljem ispravka vrijednosti tražbina iz ranijih godina, kako bi na temelju tih podataka u cilju istinitog i fer iskazivanja, mogla biti korigirana početna bilanca imovine i kapitala.
 - Kao što je pojašnjeno u točki 5.5.6. Izvješća iskazane su tražbine u iznosu od 31.643.766 KM, na osnovu diobne bilanse i razdvajanje prenosa električne energije od proizvodnje i distribucije na posebno državno preduzeće. Tražbina nije usuglašena kako sa organima upravljanja tako i sa Elektroprijenosom BiH a.d. Banja Luka. Prema Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća (točka 89, 90) sredstvo se priznaje u bilanci stanja, samo kada je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi pritijecati u pravno lice i kada sredstvo ima cijenu ili vrijednost koja se može pouzdano izmjeriti. Obzirom da iskazana tražbina ne ispunjava sve zahtjeve (pritijecanje koristi) ista se ne mogu smatrati realno iskazanim
 - Kao što je pojašnjeno u točki 5.1. Izvješća postojeći sustav internih kontrola, nije obezbijedio potpuno poštovanje donesenih pravila u oblasti zaštite imovine. Uprava nije napravila pristup kod planiranja prihoda kao na primjer u naplati tražbina gdje će isti biti puno pouzdaniji (kako se nebi desila odstupanja kao na izvanrednim приходima i dobicima), čiji ukupan planirani iznos čini 13,91% ukupno planiranih prihoda. Nije adekvatan rad i postupanje sa tražbinama iz prethodnog perioda sa ciljem obezbjeđenja naplate isporučene električne energije, što predstavlja zaštitu imovine, a koju je moguće obezbijediti pravovremenim utuživanjem za neplaćanja tražbina od strane kupaca čime se postiže onemogućavanje zastarjevanja istih. Nije izvršena stručna analiza

nenaplativih i nepovratno izgubljenih tražbina iz prethodnog perioda, kao i informisanje organa upravljanja o istim.

5. Po našem mišljenju, osim učinaka na finansijska izvješća pitanja navedenog u prethodnom odjeljku, finansijska izvješća daju istinit i fer prikaz finansijskog položaja JP «Elektroprivreda HZ H-B» d.d. Mostar na dan 31. prosinac 2007. godine, rezultate njegova poslovanja te novčani tijek za godinu koja je tada završena, sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Mr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

S A D R Ž A J

BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2007. GODINE	1
BILANS STANJA NA DAN 31.12.2007.GODINE.....	2
IZVJEŠĆE O GOTOVINSKOM TIJEKU NA DAN 31.12.2007.GODINE	3
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA 2007.GODINU	4
1. UVOD.....	5
2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	5
3. REZIME.....	6
4. POSTUPANJE PO PREPORUKAMA IZ PRETHODNE REVIZIJE	6
5. NALAZI I PREPORUKE	7
5.1 Menadžment i sustav internih kontrola	7
5.2 Upravljanje, rukovođenje i nadzor nad radom Društva	7
5.3 Izrada, donošenje, izvršenje Financijskog plana i izvještavanje	8
5.4 Prihodi.....	9
5.5 Troškovi proizvodnja i nabave el.energije, rashodi, tražbine, obveze	10
5.5.1 Proizvodnja i nabava električne energije	10
5.5.2 Gubitak.....	11
5.5.3 Stalna sredstva	12
5.5.4 Kapitalna ulaganja u sredstva za proizvodnju	13
5.5.5 Tražbine od kupaca u zemlji i inozemstvu.....	13
5.5.6 Druge kratkoročne tražbine	15
5.5.7 Obveze.....	16
5.6 Potencijalne obveze.....	17
5.7 Ostali nalazi	17
5.7.1 Informatički računovodstveni sustav.....	17
5.7.2 Vanbilansna evidencija	18

BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2007. GODINE

OPIS	2007.GOD.	2006.GOD.
Prihodi od prodaje	334.768.001	288.978.194
Troškovi prodaje	381.730.104	282.893.279
Drugi operativni rashodi	101.490	30
DOBIT IZ OPERATIVNE AKTIVNOSTI		6.082.885
GUBITAK IZ OPERATIVNE AKTIVNOSTI	47.063.593	
Drugi finansijski prihodi	3.226.724	1.241.333
Prihodi od osnovne promjene vrijednosti (revalorizacije) drugih oblika stalne imovine	25.631	
Dobici od prodaje stalne imovine	34.890	1.981.173
Ostali prihodi	7.444.128	3.978.039
Rashodi po osnovu kamata	1.782.407	
Drugi finansijski rashodi	59.944	1.695.944
Gubici od prodaje stalne imovine		20.970.828
Ostali rashodi	21.096.523	121.276
GUBITAK PRIJE POREZA	59.271.093	9.504.618
GUBITAK RAZDOBLJA	59.271.093	9.504.618

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2007.GODINE

OPIS	31.12.2007.	31.12.2006.
B. STALNA SREDSTVA	1.018.122.574	992.417.426
I. Stalna nematerijalna sredstva	1.801.181	1.943.487
Patenti, licence, koncesije i ost. prava	4.348	291.256
Računalni programi	1.552.758	1.614.455
Druga stalna (u pripremi) nematerijalna sredstva	244.075	37.776
II. Nekretnine, postrojenja i oprema	1.014.570.681	988.638.671
Zemljišta	31.558.916	31.472.960
Građevinski objekti	711.340.651	735.283.690
Postrojenja i oprema, transportna sredstva	187.381.831	187.970.951
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	76.673.808	27.490.836
Predujmovi za nekretnine, postrojenja i opremu	7.615.476	6.420.234
V. Dugoročna finansijska ulaganja i zajmovi	1.750.712	1.001.234
Udjeli u ovisnim društvima i dr. povez. osobama	247.139	247.139
Udjeli u nepovezanim pravnim osobama	859.665	-
Dani zajmovi, depoziti i kaucije	643.907	754.095
C. TEKUĆA SREDSTVA	134.017.473	177.744.369
I. Zalihe	12.822.615	12.721.459
Sirovine i material, rez. dijel., sitan inventar	12.821.930	12.721.459
Trgovačka roba	685	-
II. Potraživanja od prodaje	77.093.077	73.471.232
Potraživanja od kupaca u zemlji i inozemstvu	77.093.077	73.471.232
III. Druga kratkoročna potraživanja	40.785.989	47.391.967
Druga potraživanja	37.044.254	37.062.023
Potraživanja za PDV	3.741.735	10.329.944
IV. Kratkoročni finansijski plasmani	241.142	388.642
Drugi kratkoročni finansijski plasmani	241.142	388.642
V. Novac i navčani ekvivalenti	3.074.420	43.767.923
VI. Aktivna vremenska razgraničenja	231	3.146
UKUPNO AKTIVA	1.152.140.047	1.170.161.795
A. KAPITAL	918.087.149	977.457.335
Revalorizacijske i prenesene rezerve	267.964.560	274.183.191
Upisani temeljni kapital	736.166.001	736.166.001
Akumulirana dobit	6.119.538	16.784.422
B. DUGOROČNE OBAVEZE	141.718.830	136.338.361
I. Dugoročne finansijske obaveze	66.155.599	58.171.239
Obaveze po kreditima te fin. i rob. zajmovima	66.155.599	58.171.239
II. Dugoročna razgraničenja	75.563.231	78.167.122
Druga dugoročna razgraničenja	75.563.231	78.167.122
C. KRATKOROČNE OBAVEZE	92.334.068	56.366.099
I. Kratkoročne finansijske obaveze	8.887.450	1.081.233
Obaveze prema pov. pravnim osobama	214	-
Obaveze po kreditima	3.331.316	-
Obaveze za primljene predujmove	100	86
Tekući dio dugoročnih fin. obaveza	5.553.962	1.081.147
Ostale kratkoročne fin. obaveze	1.858	-
II. Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze	82.851.531	54.711.010
Obaveze prema dobavljačima povez. prav. licima	-	33.713
Obaveze prema dobavljačima u zemlji i inostranstvu	66.538.814	39.303.950
Obaveze za PDV	3.578.689	10.724.469
Obaveze za ostale poreze, doprinose	2.038.689	1.021.601
Druge kratkoročne obaveze	10.695.339	3.627.128
IV. pasivna vremenska razgraničenja	595.087	573.856
UKUPNO PASIVA	1.152.140.047	1.170.161.795

IZVJEŠĆE O GOTOVINSKOM TIJEKU NA DAN 31.12.2007.GODINE

Opis	31.12.2007.	31.12.2006.
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti:		
Gubitak X	(59.271.093)	(9.504.619)
Amortizacija /vrijednost usklađivanja nematerijalne imovine	447.461	-
Amortizacija /vrijednost usklađivanja materijalne imovine	37.975.837	30.866.891
Tečajne Razlike	-	777.496
SVEGA X1	38.423.298	31.644.387
Povećanje zaliha	(101.156)	825.493
Povećanje potraživanja	(3.621.845)	12.078.163
Smanjenje unaprijed plaćenih troškova	2.915	(2.552)
Povećanje obaveza prema dobavljačima	27.201.151	14.629.834
Povećanje ostalih obaveza	939.370	16.948.668
Smanjenje pasivnih vremenskih razgraničenja	(2.582.660)	-
SVEGA X2	29.277.787	44.479.606
A. Neto gotovina dobijena od poslovnih aktivnosti X+X1+X2	8.429.992	66.619.374
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti:		
Prodaja nematerijalnih sredstava	(305.155)	-
Prodaja materijalnih sredstava	(63.907.847)	(23.492.055)
Otuđenje drugih ulaganja	(859.665)	-
Sticanje drugih ulaganja	147.500	-
Dani zajmovi drugim prav.osob.	110.188	209.483
Ostali nov.tok.od ul.aktivnosti	-	(22.139.768)
B. Neto gotovina korištena u ulagačkim aktivnostima	(64.814.979)	(45.422.340)
Gotovinski tok od finansijskih aktivnosti:		
Iskup dionica i ostalih oblika kapitala	(6.218.631)	-
Pozajmljena sredstva	20.306.501	8.034.729
Povrat pozajmljenih sredstava	(5.599.007)	(4.285.314)
Ostali novčani tokovi od fin.aktivnosti	6.119.538	-
C. Neto gotovina korištena u finansijskim aktivnostima	14.608.400	3.749.415
Neto povećanje gotovine na računu i u blagajni (A+B+C)	(41.776.587)	24.946.449
Početno stanje gotovine na računu i u blagajni	43.767.923	18.821.474
Konačno stanje gotovine na računu i u blagajni	3.074.420	43.767.923
Neto povećanje gotovine na računu i u blagajni	(40.693.503)	24.946.449

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA 2007.GODINU

OPIS	UPISANI KAPITAL	AKUMULIRANA DOBIT (GUBITAK) REV.REZERVE	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2005.godine	792.106.743	295.240.913	1.087.347.656
Učinci revalorizacije mat.i nem.sredst.		(74.365.934)	(74.365.934)
Neto dobit (gubitak)perioda		21.663.422	21.663.422
Ostala smanjenja vlasničkog kapitala		(1.247.067)	(1.247.067)
Raspored dobiti (gubitka)			
Stanje na dan 31.12.2006.godine	736.166.001	241.291.334	977.457.335
Revalorizacija stalnih sredstava		(6.218.631)	(6.218.631)
Neto gubitak razdoblja		(53.151.555)	(53.151.555)
Raspored dobiti/dobitka			
Raspored gubitka			
Stanje na dan 31.12.2007.godine	736.166.001	181.921.148	918.087.149

IZVJEŠĆE

O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA JP «ELEKTROPRIVREDA HZ HB» d.d. MOSTAR za 2007. godinu

1. UVOD

JP »Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg-Bosne« d.d. Mostar, upisano je u sudski registar kod Županijskog suda u Mostaru 15.01.2004. godine, registarski uložak br: 1-3177. Organizirano je kao Javno poduzeće «Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne» dioničko društvo Mostar (u daljem tekstu Društvo) sa pravnim kontinuitetom od 17.11.1992.god.

Kapital iznosi 736.166 hiljade KM, u čemu državni kapital iznosi 662.631 hiljada KM ili 90%, a malih dioničara i privatizacijskih fondova 73.535 hiljada KM ili 10%.

Djelatnost Društva je proizvodnja električne energije u hidroelektranama, distribucija električne energije, opskrbljivanje električnom energijom, trgovanje, zastupanje i posredovanje na domaćem tržištu električne energije, uključujući upravljanje elektroenergetskim sustavom, te izvoz i uvoz električne energije.

Društvo uvozi gotovo dvije trećine potrebne struje jer vlastitom proizvodnjom ne može podmiriti potrebe potrošača.

Elektroprivredna djelatnost u Federaciji BiH je pod nadzorom Neovisne agencije za električnu energiju (FERK), koja prema ovlaštenjima utvrđuje potreban prihod za obavljanje djelatnosti (proizvodnja distribucija i opskrba prvog reda) za nekvalificirane tarifne kupce kao javnu uslugu. Nakon utvrđivanja potrebnog prihoda FERK donosi odluku o tarifnim stavovima (cijenama) za nekvalificirane kupce po kategorijama i grupama potrošnje i tarifne stavove za korisnike distributivnog sistema (distributivna mrežarina). Prema propisima novina je da određeni kupci (kvalificirani) mogu birati od koga će kupovati struju za svoje potrebe uz ispunjavanje propisanih uvjeta.

Društvo je složena organizacija, organizirano po funkcionalnom i teritorijalnom principu. Evidencije o poslovnim aktivnostima se vode u organizacijskim jedinicama proizvodnji, distribuciji i opskrbi, dok se distribucijske aktivnosti iskazuju po pojedinim područjima. Izvještavanje se vrši na nivou poduzeća kao pravnog subjekta, po Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Temeljna organizacijska struktura Društva uspostavljena je kroz organizacijske jedinice:

- Direkcija Društva
- Proizvodnja el.energije
- Distribucija el.energije
- Opskrba el.energije

Društvo prema teritorijalno-funkcionalnom principu djelatnost distribucije električne energije obavlja kroz slijedeće cjeline:

- Distribucijsko područje «Centar»
- Distribucijsko područje «Sjever»
- Distribucijsko područje «Jug».

Društvo ima udjel u temeljnom kapitalu poduzeća «Konstruktor-Neretva» d.o.o. Čapljina u visini 859.665 KM ili 14%, kao i većinski udjel u iznosu od 247.139 KM ili 57,14%, u Elektrokontrolu HZ HB «Čapljina».

Na dan 31.12.2007. godine uposleno je 1.615 zaposlenika, što je u odnosu na stanje koncem 2006. godine više za 3,7% ili 57 zaposlenika.

Sjedište Društva je u Mostaru, Zagrebačka 1.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su financijska izvješća Društva za 2007.godinu,

Cilj revizije finansijskih izvješća je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o finansijskim izvješćima koji su predmet revizije, o tome da li finansijska izvješća, u materijalno značajnom smislu, objektivno i istinito prikazuju finansijsko i materijalno stanje Društva na dan 31.12.2007.godine. Također, cilj je da se procijeni da li rukovodstvo primjenjuje zakone i propise, koristi sredstva za odgovarajuće namjene, procjena finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola.

Revizija je obavljena sukladno internim planskim dokumentima revizije, u periodu srpanj-rujan 2008. godine.

Obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2007.godinu konstatovali smo nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

Da se unaprijedi postojeći sustav internih kontrola, koji će obezbijediti potpuno poštivanje donesenih pravila u oblasti zaštiti imovine, planiranja i izvršenja planiranog kako bi poslovanje bilo sukladno zakonskim propisima i internim pravilima.

Da se donesene planske veličine realiziraju, da se kontinuirano prati njihovo izvršenje kako bi se moglo pravovremeno djelovati u otklanjanju uzroka, koji uzrokuju probleme u ostvarenju ciljeva u poslovanju.

Da Uprava napravi pristup kod planiranja prihoda kao na primjer u naplati tražbina gdje će isti biti puno pouzdaniji (kako se nebi desila odstupanja kao na izvanrednim приходima i dobitcima), čiji ukupan planirani iznos čini 13,91% ukupno planiranih prihoda.

Značajnije unaprijeđenje rada i postupanja sa tražbinama iz prethodnog perioda sa ciljem obezbjeđenja naplate isporučene električne energije, što predstavlja zaštitu imovine, a koju je moguće obezbijediti pravovremenim utuživanjem za neplaćanja tražbina od strane kupaca čime se postiže onemogućavanje zastarjevanje istih.

Stručna analiza nenaplativih i nepovratno izgubljenih tražbina iz prethodnog perioda, kao i informiranje organa upravljanja o istim.

Da se obezbijede podaci za korekciju greške nastale temeljem ispravka vrijednosti tražbina iz ranijih godina, kako bi na temelju tih podataka u cilju istinitog i fer iskazivanja, mogla biti korigirana početna bilanca imovine i kapitala.

Potrebno je sa organima upravljanja raspraviti i usuglasiti osnovanost iskazivanja tražbina od Elektroprijenos BiH a.d. Banja Luka, a nakon toga poduzeti potrebne korake u evidencijama.

4. POSTUPANJE PO PREPORUKAMA IZ PRETHODNE REVIZIJE

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH, četvrti put vrši reviziju finansijskih izvješća Poduzeća i to za 2003, 2004 i 2005. godinu. Revizija finansijskih izvješća za 2006. godinu nije rađena.

U Izvješću o reviziji finansijskih izvješća za 2005. godinu su date preporuke menadžmentu od strane našeg Ureda za otklanjanje nedostataka glede poslovanja i finansijskih izvješća na temelju utvrđenih nalaza.

Jedan dio preporuka je ispoštovan međutim **nisu u cjelosti implementirane** preporuke koje se odnose na:

- Informacioni sustav, koji je unaprijeđen u dijelu obračuna potrošnje, fakturiranja i praćenja naplate, **ali ne i računovodstvenog sustava koji i dalje nije jedinstven na nivou Društva.** Uvođenje jedinstvenog sustava je u tijeku sa planom otpočinjanja 01.01.2009. godine.
- **Određene kategorije rashoda premašuju planirane veličine za 2007. godinu (nabavka električne energije, dnevnice za službena putovanja, naknade troškova uposlenih, bankarske usluge) i nisu pod punom kontrolom menadžmenta.**
- **Gubici u distribuciji iako imaju trend smanjenja u 2007. godini su iznosili 16,63%, što je manje od onih iz 2006. godine kada su iznosili 17,64%. Istovremeno isti su i dalje veći od**

planiranih koji su iznosili 14,79% i prosjeka u BiH. Prema podacima NOS-a prosječni gubici u BiH su iznosili 12-15%. Navedeno je rezultat umanjenog investiranja u elektroenergetske objekte, što je isključiva posljedica nedostatka sredstava.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 Menadžment i sustav internih kontrola

Tijekom revizije, izvršili smo procjenu uspostavljanja, funkcioniranja i nadzora nad sustavom internih kontrola¹ sa ciljem postizanja razumnog uvjerenja da iste osiguravaju efikasan rad i ispunjenje ciljeva poslovanja, usklađenost sa eksternim i rukovodnim pravilima, zaštite imovine, prevencije u otkrivanju prevara i grešaka i kvaliteti računovodstvenih izvješća i informacija.

Utvdili smo da postoje pravila ponašanja vezano za ovlaštenje, računovodstvo, imovinu. Međutim ta pravila nisu u potpunosti ispoštovana što se odrazilo na: **upravljanje tražbinama (propusti iz prošlog perioda koji su doveli do nenaplativosti tražbina zbog zastare, propuštanja utuženja, kao i njihovog iskazivanja u izvješćima čime se utiče na istinito i fer iskazivanje istih u izvješćima), nemogućnošću iskazivanja greške (naknadna ispravka tražbina iz prethodnog perioda, za koji iznos je potrebno utvrditi visinu greške, kako bi se mogla ispraviti početna stanja), evidentiranjem tražbina na temelju predložene ali ne usvojene diobene bilance za koju nema potvrde o izvjesnosti naplate, izvršenja planiranih veličina i usvajanjem plana u propisanim rokovima.**

Preporuka:

Da se unaprijedi postojeći sustav internih kontrola, koji će obezbijediti potpuno poštivanje donesenih pravila u oblasti zaštiti imovine Društva, planiranja i izvršenja planiranog kako bi poslovanje bilo sukladno zakonskim propisima i internim pravilima.

5.2 Upravljanje, rukovođenje i nadzor nad radom Društva

Tijela Društva su :

- Skupština
- Nadzorni odbor
- Odbor za reviziju
- Uprava Društva

Skupštinu Društva čine dioničari. Skupština je održala jednu sjednicu (28.06.2007.god). Iz zapisnika je vidljivo da je raspravljano i usvojeno između ostalog, a sa aspekta revizije važno slijedeće :

- Odluku o usvajanju izvješća o poslovanju za 2006.god.
- Odluku o rasporedu dobiti Društva za 2006.god.
- Odluku o načinu pokrića dijela akumuliranog gubitka iz 2003 i 2004.god., a koji je nastao implementiranjem rezultata procjene stalnih sredstava na dan 31.12.2004.god. i usklađivanja finansijskih izvješća Društva iz ranijih god. sa izvješćima neovisnog revizora.
- Odluku o usvajanju plana za 2007.god. (**Plan poslovanja za 2007. godinu je kasno usvojen na Skupštini i na NO jer je usvojen tek 23.05.2007.god.** Plan za 2007.god. bio je izrađen i predložen još u 11.2006.god., ali nije mogao biti usvojen jer je bilo nepoznato kolike će cijene el.energije odobriti FERK koji je u obvezi u 2006.god. donijeti odluku o otvaranju 2. tarifnog

¹Sistem interne kontrole obuhvata kontrolna okruženje i kontrolne procedure. Sistem uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane menadžmenta institucije, sa ciljem obezbjeđivanja ostvarivanja ciljeva klijenta usklađeno sa eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama ; obezbjeđenje imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvještaja, blagovremena izrada pouzdanih finansijskih i rukovodnih /upravljačkih informacija).

postupka što nije učinio. Društvo je u 11.2006.god. podnijelo zahtjev za otvaranje tarifnog postupka o čemu je FERK tek odlučio 28.01.2007.god., a sam postupak je trajao sve do 27.04.2007.god. kada su donesene nove tarife sa početkom primjene 01.04.2007.god).

Nadzorni odbor Sukladno čl. 98 Statuta imenuje se na razdoblje od 4 god. i članovi istog sa Društvom zaključuju ugovor koji odobrava Skupština, a koji u ime Društva potpisuje Uprava. NO je tijekom revidirane godine imao do 07.mjeseca 2007.god. 7 članova, a od 07. do 12. mjeseca 5 članova. Tijekom 2007.god. NO je održao 18 sjednica. Nadzorni odbor je na temelju članka 104. Statuta Društva na sjednici 21.svibnja 2008. godine godine **donio Odluku o usvajanju godišnjeg obračuna, s Izvješćem o poslovanju i Izvješćem revizije Društva za 2007. godinu.**

Upravu Društva čini generalni direktor i 4 izvršna direktora.čiji mandat traje 4 god. Sukladno čl.112 Statuta Društva koji precizno navodi obveze menadžmenta koji je odgovoran za organiziranje i vođenje poslovanja Društva, podnosi izvješća o istom i obavlja direktni nadzor nad radom uposlenika i provedbom i primjenom važećih propisa u poslovanju Društva. Za svoj rad Uprava odgovara NO.

Odbor za reviziju sukladno čl.117 Statuta Društva ima tri člana. Odbor je dužan osigurati da Odjel interne revizije u Društvu funkcionira sukladno planu revizije, da interne kontrole budu odgovarajuće i dobro funkcioniraju te da podnose NO sažeta mjesečna izvješća. Odbor za reviziju je sukladno propisima sačinjavao mjesečna izvješća i prezentirao ih članovima NO. Tijekom 2007.god. odbor za reviziju je održao 11 sjednica i više radnih sastanaka na kojima je sukladno Zakonu o gospodarskim društvima i Zakonu o javnim poduzećima u FBiH redovito podnosio NO izvješća. Odbor je posebnu pozornost posvetio Zakonu o javnim nabavama i provjeri postupa li se sukladno istom..

5.3 Izrada, donošenje, izvršenje Financijskog plana i izvještavanje

Temeljem čl. 123 Statuta Društva i Zakona o računovodstvu i reviziji, Društvo je izradilo trogodišnji plan poslovanja koji je temelj poslovnih aktivnosti Društva. Rizik poslovanja kao jedno od izraženih obilježja tržišnog poslovanja potencira potrebu sustavnog planiranja budućih aktivnosti i postupaka.

Plan poslovanja je izrađen na temelju prihvaćene Metodologije izrade godišnjeg plana i plana proizvodnje, potrošnje i nabave el.energije sukladno Elektroenergetskoj bilanci za 2007.godinu. Jedan od osnovnih dokumenata koji se koristi kod donošenja Plana je **Pravilnik za tarifnu metodologiju i tarifne postupke** (Br. 07-07-471-02/05 od 08.07.2005.god), a propisuje metodologiju za određivanje tarifa u elektroprivrednoj djelatnosti proizvodnji, distribuciji i opskrbi el.energijom.kao i utvrđivanje tarifnih stavova za korisnike distributivnih sustava i tarifnih stavova za kupce. **Prikupljanje podataka iz organizacionih jedinica, njihovo objedinjavanje u cjelovit dokument koji je kao takav predložen Nadzornom odboru od strane Uprave je izvršeno na propisan način sukladno internim aktima. Financijski plan je predložen na vrijeme u tekućoj godini za narednu godinu, ali nije usvojen od strane Nadzornog odbora u propisanom roku iz razloga što su organi upravljanja donijeli zaključak da neusvajaju Financijski plan jer nisu doneseni tarifni stavovi od strane FERK-a. Isti je usvojen 23.05.2007. godine na 50. Sjednici NO.**

Plan poslovanja se sastoji od slijedećih poglavlja:

- Elektroenergetska bilanca
- Plan zaposlenika
- Plan investicijskih ulaganja
- Plan preuzimanja, fakturiranja i naplate el.energije
- Plan financijskih pokazatelja (bilanca uspjeha, troškovi poslovanja, plan otplate kredita).

Osnovni financijski pokazatelji	Plan 2007	Ostvareno 2007	Ostvareno 2006
Ukupni prihodi	400.895.541	345.499.374	370.258.137
Ukupni rashodi	400.524.541	404.770.467	369.255.918
Bruto dobit	371.000	-59.271.093	1.002.219

Za financijska izvješća je bitno napomenuti da se vode odvojeno po organizacionim jedinicama i da se dva puta godišnje konsolidiraju (polugodišnje i godišnje se vrši konsolidacija na nivou Društva sa organizacionim jedinicama). Redovito u toku godine se iz organizacionih jedinica jednom mjesečno dostavljaju bruto bilansi i zahtjevi sa obrazloženjima za potrebnim sredstvima za plaće, naknade i troškove. Jedino za investicione projekte obzirom da sve projekte odobrava PIU se sve radi centralizovano.

Uprava je na kraju poslovne godine izradila financijska izvješća na temelju sintetičkih i analitičkih knjigovodstvenih evidencija koja su međusobno suglasna i odobrila izdavanje finansijskih izvješća dana 14.03.2008. godine. Uprava je donijela Odluku broj: NO-120/08 o usvajanju godišnjeg obračuna, s izvješćem o poslovanju i izvješćem komercijalne revizije za 2007. godinu Društva.

Preporuka:

Da se donesene planske veličine realiziraju, da se kontinuirano prati njihovo izvršenje kako bi se moglo pravovremeno djelovati u otklanjanju uzroka, koji uzrokuju nastajanje problema u realiziranju postavljenih ciljeva.

5.4 Prihodi

Ukupni prihodi planirani su u iznosu od 400.895.541 KM, što je 8% više od prethodne godine, a realizirani su u iznosu od 345.499.374 KM što predstavlja ostvarenje 86% od plana.

Prihodi se iskazuju po fer vrijednostima u visini obračunatih isporuka proisteklih iz redovitih aktivnosti društva i u visini dobitka proisteklih iz drugih aktivnosti Društva.

Prihodi od prodaje električne energije domaćinstvima, industrijskim i ostalim korisnicima se priznaju na temelju mjerenja stvarno utrošene energije isporučene klijentima, a na temelju tarifnih stavova određenih od Regulatorne komisije za električnu energiju F BiH (FERK). Kamate zaračunate na nepodmirene tražbine s temelja prodaje električne energije priznaju se kao prihod kad su naplaćene. Naknade za priključenje priznaju se kao prihodi razdoblja u kojem se naplate.

Struktura prihoda, ostvarenje i plan su:

Opis	Ostvarenje 2007.god.	Ostvareno 2006.god
1. Poslovni prihodi	334.649.501	362.209.107
1.1. P prodaje el.energ.	332.480.424	359.956.681
Tarifni kupci	153.081.253	143.909.829
Ostali kupci na 35Kv	14.973.530	13.300.222
Kupci na 110kV i više	113.365.456	133.799.699
Međunarod.trgovina	51.060.185	68.946.931
1.2. Prihodi od usluga	2.169.077	2.252.426
2. Prihodi od financiranja	3.226.724	1.245.154
3. Ostali prihodi	7.623.149	6.803.876
UKUPNO PRIHODI:	345.499.374	370.258.137

Smanjenje prihoda u Društvu obrazlažu primjenom tarifnih stavova donesenih od strane FERK-a.

Istovremeno, Aluminij d.d. Mostar je otkazao korištenje struje i od 01.05.2007.god. za sebe je kao kvalificirani kupac nabavio određene količine el.energije od drugih, zbog čega je Društvi prema objašnjenima odgovornih imalo štete jer jemoralo otkazati ugovore sklopljene krajem 2006.god. temeljem Elektroenergetske bilance za 2007.god., kojom su utvrđene nedostajuće količine energije za tarifne i kvalificirane kupce.

Prvi kvartal 2007.god. bio je sušan, što je uticalo na smanjenje proizvodnje i potrebe za kratkoročnim nabavkama struje (133.253 MWh što je novčano iznosilo 19.190.279 KM). Navedene nabavke su imale za cilj osigurati kontinuitet u snabdijevanju el.energijom. Uprava je prilikom donošenja Financijskog plana za 2007. godinu izvršila analizu i utvrdila da u Društvu, kako bi mogli nastaviti sa poslovanjem, odnosno izvršiti prostu reprodukciju, mora osigurati prihod u iznosu od 301.817.230 KM. Navedeni iznos prihoda može osigurati stabilno poslovanje društva.

Prihodi od usluga iskazani su u iznosu od 2.169.077 KM i odnose se na obavljene usluge iz osnovne djelatnosti Društva.

Prihodi od financiranja (sukladno rač.politikama predstavljaju prihode od redovitih i zateznih kamata, od tečajnih razlika, prihodi od dividendi). Ovi prihodi planirani su u iznosu od 1.250.000 KM, a realizirani u

iznosu od 3.226.724 KM, a razlog je naplata od Elektrobosne N Jajce temeljem rješenja o djelomičnom namirenju na ime kamata obračunatih na glavnicu duga u iznosu od 1.579.400 KM.

Izvanredni prihodi ili dobiti planirani su u iznosu od 55.769.586 KM, a realizirani u iznosu od 7.623.149 KM što je samo 14% od plana. Uprava je planirala i takve podatke dala FERK-u, da će naplatiti tražbine iz prethodnih perioda u iznosu od 48.969.586 KM i na taj način ostvariti potreban prihod, što je doista nerealno očekivanje **obzirom na iznose koje je naplaćivala u ranijim godinama, a da pri tom nije razvila potrebne akcije i detaljne planove, te se stiče dojam da se samo računski zatvarao potreban prihod ne vodeći računa o posljedicama takvih podataka.**

Preporuka:

Da Uprava napravi pristup kod planiranja prihoda kao na primjer u naplati tražbina gdje će isti biti puno pouzdaniji (kako se nebi desila odstupanja kao na izvanrednim prihodima i dobitima), čiji ukupan planirani iznos čini 13,91% ukupno planiranih prihoda.

5.5 Troškovi proizvodnja i nabave el.energije, rashodi, tražbine, obveze

Društvo je u 2007. godini proizvelo električne energije 1.124,09 GWh što u odnosu na planiranu proizvodnju (od 1.303,00 GWh) čini 86,3%. U isto vrijeme nabavljeno je 2.179,01 GWh električne energije, što je 101,9%. u odnosu na Elektroenergetsku bilancu. Dakle poduzeće proizvodi svega 34.03% potrebne električne energije, dok preostali dio kupuje na tržištu.

5.5.1 Proizvodnja i nabava električne energije

Društvo do 01.06. tekuće godine vrši sagledavanje el.energ.bilance (potreba i proizvodnje) za iduću godinu o čemu izvješćuje NOS i FERK. Za nedostajuću energiju raspisuje se međunarodni javni natječaj i sklapa se ugovor sa odabranim ponuđačem. Ugovori se dostavljaju FERK-u sa iskazanom cijenom na granici BiH. Na ovu cijenu se dodaju: prijenos za koji cijenu određuje DERK 4,9 EUR po MWh, troškovi neovisnog operatora sustava (NOS) 0,18 EUR MWh, bankarske usluge, carinsko evidentiranje 1%. Cijena uvezene struje i proizvedene se miješa i dobija se prosječna 36,90 EUR (proizvodno nabavna cijena). Dalje se formira distributivna cijena tako što se dodaju troškovi distribucije i formira se prijenosna cijena (proizvodno nabavna plus troškovi koje odredi FERK) i dobije se cijena 37 EUR-a.

Kada Društvo uvozi električnu energiju sva mjerna mjesta na visokom naponu su vlasništvo Prijenosna i Prijenosne kompanije Banja Luka, a za očitavanje mjernih mjesta zadužen je opererator sustava NOS koji Društvu dostavlja mjesečno sravnjavanje električne energije. Članovi komisije svaki mjesec sravnjavaju račune (zemlje iz okruženja). Kad se to uradi ispostavljaju se fakture temeljem očitavanja i izračunaju se gubici i balansne usluge. Za 2007. godinu Društvo je izdvojilo mjerenje iz disribucije i uvelo ga u opskrbu. Također se uvodi daljinsko očitavanje brojila po transformatorskim stanicama koje će omogućiti lociranje gubitaka i njihovo eliminiranje.

Ukupni rashodi Društva za revidiranu 2007.god. iznosili su 404.770.467 KM, što je za 1% više od planiranog. U odnosu na ostvarenje za 2006.god. rashodi su povećani za 10% (najviše zbog nabave električne energije). Ukupni rashodi se odnose na poslovne rashode 381.730.104 KM, rashodi financiranja 1.842.351 KM i ostale rashode 21.198.012 KM.

Ovome trebaju biti dodani i troškovi prijenosna, NOS-a i pomoćnih usluga. Cijena proizvoda u ovom slučaju 1kW el.energije iznosi 22,71 EUR. Ta kalkulacija se odobrava od strane FERK-a, koji može i sniziti istu. Dakle Društvo izrađuje kalkulaciju za godinu dana, a FERK odobrava istu. Ako nema dovoljno el.energije Društvo uvozi istu po cijenama koje su na tržištu, pa tako npr. za B.S.I. Jajce (privatna tvornica u vlasništvu Italijana) nabavlja se npr. po 63 EUR-a, a prodaje se firmi za 36 EUR-a što je suprotno ekonomskoj logici. Na sličan način i Aluminiij, koji se prijavio Društvu kao kupac, dobija struju povoljno. Struja se isporučuje po nižoj cijeni nego što je nabavljena. Ovo iz razloga što se cijena uvezene struje i cijena proizvedene struje miješa i dobija se prosječna, po kojoj se struja isporučuje kupcima, kako velikim tako i kućanstvima.

Poslovni rashodi- za 2007.god. iznosili su 381.730.104 KM (za 2006.god. iznosili su 338.849 KM). Struktura je slijedeća:

Opis	000 KM	
	2007.godina	2006.godina
Sirovine i materijal	1.777	2.216
Troškovi energije	233.902	186.179
Troškovi pričuvnih dijelova	3.752	3.736
Troškovi auto guma,ambal.,sit.inventara	556	472
Amortizacija	38.423	38.835
Plaće	33.100	32.608
Naknade plaća	5.390	5.403
Ostali troškovi zaposlenih	6.320	6.474
Usluge na izradi i doradi učinaka	1.295	-
Prijevozne usluge	7	30
Usluge održavanja i servisne usluge	5.431	4.633
Poštanske i telekomunikacijske usluge	1.023	871
Zakupnine i najamnine	286	296
Usluge reklame i promidžbe	288	1.148
Intelektualne i osobne usluge	772	-
Usluge istraživanja i razvoja	92	-
Usluge posredovanja	41	-
Ostale vanjske usluge	612	-
Dnevnice za službena putovanja	378	370
Naknade troškova zaposlenima	883	2.092
Izdaci za ostala materijalna prava zap.	718	-
Naknade i drugi tr.NO	300	-
Doprinosi i naknade DERK,FERK,NOS	39.458	44.006
Porezi koji ne ovise od posl.rezul.	531	963
Troškovi osiguranja	2.579	1.873
Bankovne usluge	782	654
Troškovi reprezentacije	292	329
Ostali razni tr.poslovanja	2.742	5.661
UKUPNO:	381.730	338.856

Ispitivanjem dokumentacije koja se odnosi na poslovne rashode, tijekom revizije nismo utvrdili nepravilnosti.

Rashodi financiranja za 2007. godinu iznosili su 1.842.351 KM (rashodi po osnovu kamata, drugi financijski rashodi). Isti su u odnosu na plan za 2007. godinu od 4.069.000 KM značajno manji i nije bilo utvrđenih nepravilnosti.

Ostali rashodi za 2007. godinu iznosili su 21.198.012 KM (manjkovi 691.305 KM, kazne penali i naknade štete 675.031 KM, otpis nenaplativih tražbina 14.489.219 KM, naknadno utvrđeni rashodi iz prošlih godina 5.017.685 KM (na ovoj poziciji je iskazano 1% carinsko evidentiranje za električnu energiju za 2002, 2003 i 2004. godinu u iznosu 1.870.427 KM i troškovi energije koji su Zapisnikom od 12.02.2007. godine usuglašeni sa Elektroprivredom BiH za 2 fakture u iznosu 3.029.100 KM a odnosili su se na 2005. i 2006. godinu), ostali rashodi 223.282 KM.

5.5.2 Gubitak

Društvo je ostvarilo financijski gubitak od 59.271.093 KM. Uprava obrazlaže da je gubitak nastao zbog nepriznavanja potrebnih prihoda od strane regulatora, a koji nije predstavljao ekonomsku nadoknadu za aktivnosti Društva i Odluke o tarifnom sustavu Regulatorne komisije za električnu energiju F BiH,

Na sjednici Nadzornog odbora (održanoj 10.05.2007.god.) odlučeno je da se podnese zahtjev za novi tarifni postupak za period do kraja 2007.godine i korekciju stavova do 01.05.2007.god. te da se pokrene tužba protiv rješenja i odluka FERK-a, vezanih za određivanje tarifnih stavova i zbog nepriznavanja po njima opravdanih troškova poslovanja kao i odobravanja potrebnog prihoda za djelatnost proizvodnje, distribucije i opskrbe el.energijom i Pravilnika za stjecanje statusa kvalificiranog kupca i u konačnici zbog

dovođenja Društva u gubitak. O svemu je obavješteno resorno ministarstvo i Vlada FBiH te zatraženo njihovo uključanje u rješavanje novonastale situacije.

Skupština Društva je 26.06.2008. godine, raspravljala o gubitku i zatražila sveobuhvatnu analizu o poslovanju za 2007. godinu i plan za otklanjanje. Analiza razloga gubitka je urađena i plan otklanjanja istiog.

U 2007. godini nabavljeno je 2.179 GWh nedostajuće el.energije po cijeni 106,8 KM/MWh, a istovremeno je kvalificiranim kupcima (Aluminij, BSI Jajce i Željeznice F BiH) isporučeno 1.338 GWh po cijeni 71,78 KM/MWh (odobreni tarifni stavovi bez troškova Prijenosa i NOS-a).

5.5.3 Stalna sredstva

Ukupna nabavna vrijednost stalnih sredstava na dan 31.12.2007. godine iskazana je u iznosu od 1.124.044.571 KM, a sadašnja vrijednost 1.018.122.574 KM.

Upravljanje stalnim sredstvima je uređeno Računovodstvenim politikama. Na svaki datum bilansa Društvo preispituje knjigovodstvene iznose nekretnina, postrojenja i opreme da bi utvrdilo postoje li naznake da je došlo do gubitka uslijed umanjjenja vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake procjenjuje se nadoknadiivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjjenjem.

Investiciono održavanje stalnih sredstava je alocirano na pripadajuća stalna sredstva. Evidentiranja su izvršena sukladno MRS 16.

Donacije u novcu i opremi korištene kao investicije tijekom izgradnje ili rekonstrukcije sredstava i u druge operativne svrhe se iskazuju u bilanci kao odgođeni prihod koji se priznaje u prihod po linearnoj metodi tijekom budućeg razdoblja kako bi se koristio u investicijama ili redovnoj upotrebi, u procijenjenom ekonomskom vijeku trajanja doniranog sredstva.

Zemljište i građevine u upotrebi za proizvodnju ili prodaju proizvoda i pružanje usluga ili za administrativne svrhe su iskazani u bilanci po njihovoj revalorizacionoj vrijednosti, koja predstavlja njihovu fer vrijednost, zasnovanu na dosadašnjoj upotrebi, na dan revalorizacije, umanjenu za akumuliranu amortizaciju i akumulirana umanjjenja vrijednosti.

Imovina u pripremi iskazuje se po trošku nabave umanjenom za sve eventualne priznate gubitke od umanjjenja vrijednosti. Amortizacija ove imovine počinje u trenutku u kojem je imovina spremna za namjeravanu upotrebu.

Amortizacija je u 2007. godini obračunata u iznosu od 38.423.298 KM i sudjeluje u ukupnim rashodima sa 9,49%. Obračun je izvršen sukladno propisanim pravilima po svakom pojedinačnom stalnom sredstvu.

Amortizacija se obračunava tako da se nabavna ili procijenjena vrijednost imovine, osim zemljišta i investicija u toku, otpisuje tokom procijenjenog korisnog vijeka imovine primjenom linearne metode po slijedećim stopama:

-Građevine	10 do 50 godina (2% - 10%)
-Oprema	5 do 50 godina (2% - 20%)
-Ostalo	3 do 5 godina (20% - 33,3%).

Sukladno navedenom stanje i promjene na nekretninama, postrojenjima i opremi je:

000 KM

Opis	Zemljište	Građevine	Oprema	Invest. u toku	Ostalo	Avansi	Ukupno
Nabavna vrijednost							
Stanje 01.01.2007. g	31.473	776.019	214.723	27.491	2.269	6.420	1.058.395
Poveć.tokom godine	86	104	14.938	59.623	59	3.834	78.644
Smanjenje tokom god.	-	-1.469	-453	-10.196	-	-2.639	-14.757
Stanje 31.12.2007.g	31.559	774.654	229.208	76.918	2.328	7.615	1.122.282
Akumulirana amortizacija							
Stanje 01.01.2007.g	-	41.556	25.937	-	320	-	67.813
Amortizacija za 2007.	-	22.720	15.255	-	448	-	38.423
Otuđenja,rashodovanje	-	-960	632	-	2	-	-326
Stanje 31.12.2007.g	-	63.316	41.824	-	770	-	105.910
Neto knjigovodstven vrijednost							
Stanje 31.12.2007.g	31.559	711.338	187.384	76.918	1.558	7.615	1.016.372
Stanje 31.12.2006.g	31.473	734.463	188.786	27.491	1.949	6.420	990.582

Kontrolni postupci koje je Uprava provela nad imovinom je popis iste, koncem izvještajnog perioda, te usaglašavanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem. Komisija je sačinila prijedlog pojedinačno za svako sredstvo za rashod i manjak koji je Nadzorni odbor usvojio i to za rashod 310.111 KM i manjak 15.388 KM.

Najveću stavku dugotrajne imovine čine građevinski objekti sadašnje vrijednosti 711,4 miliona KM i postrojenja i oprema 187,4 miliona KM.

Društvo ima ograničeno pravo raspolaganja imovinom, procijenjene neto knjigovodstvene vrijednosti u iznosu 222.900 hiljada KM (2006.- 186.166 hiljada KM), jer je isu založilo na ime osiguranja obaveza po kreditima u korist Zagrebačke banke d.d. Zagreb, Hrvatska banka obnovu i razviak i UniCredit zagrebačke banke d.d. Mostar.

5.5.4 Kapitalna ulaganja u sredstva za proizvodnju

Kapitalna ulaganja su planirana na osnovu realnih potreba i detaljno što se vidi iz Financijskog plana. Nabave, prodaja i zamjena je uređena pisanim procedurama u kojim su propisani kriteriji. Vršene su redovne nabave i zamjene sredstava za proizvodnju sukladno potrebama i u tim aktivnostima nisu proizvedeni kapitalni gubici. Odluke o nabavama su donesene od strane ovlaštenih organa. Nabave nisu izvršene sukladno Financijskom planu zbog nedostatka sredstava. One koje su izvršene sukladne su sa Zakonom o javnim nabavama, a najveći dio nabava izvršen je pod nadzorom PIU.

Najveća ulaganja u proizvodnju električne energije odnosila su se na projekt HE Mostarsko blato. Ostala ulaganja u postojeće objekte, pored ulaganja u redovito održavanje objekata i postrojenja, odnosila se na zamjene i rekonstrukcije: rekonstrukcija automatiziranog promatranja brane HE RAMA i HE JAJCE II, zamjena blok transformatora na HE JAJCE I i čistilnog stroja na ulaznoj građevini HE JAJCE II. Pripremljena je dokumentacija za: zamjenu turbine, generatora i blok transformatora na HE Rama, sanaciju AB ekrana brane HE Rama te izradi projektne dokumentacije za zamjenu 35 kW postrojenja u CHE Čapljina.

Investicije u tijeku uključuju iznos od 9.799 hiljada KM sredstava koji se odnosi na SCADA projekt. Navedena sredstva kao i odnosne obveze po kreditima trebali bi biti preneseni na Elektroprijenos BiH a.d. Banja Luka (8.919 hiljada KM) i na Nezavisnog operatora sistema u BiH (880 hiljada KM) nakon dobijanja odobrenja Vlade F BiH.

5.5.5 Tražbine od kupaca u zemlji i inozemstvu

Finacijske transakcije vezane za prodaju električne energije iskazuju se kao tražbine i prihod. Ovim procesom uglavnom se obezbjeđuju ekonomske koristi i pritecanje novca za financiranje djelatnosti. Zbog navedenog, upravljanje procesom prodaje i povezanim transakcijama sa istim, sa ciljem zaštite imovine od mogućih gubitaka je od posebnog značaja, za šta je zadužena i odgovorna Uprava Društva.

Tražbine se priznaju na osnovu ispostavljenih računa u nominalnom iznosu za vrijednost isporučene električne energije po cijenama koje utvrđuje neovisno tijelo (Regulatorna agencija Federacije BiH za električnu energiju-FERK) ili od Društva utvrđenim cijenama za druge tražbine.

Ispravke tražbina se vrše za tražbine starija od godinu od fizičkih lica i tri godine za tražbine od pravnih lica. Istovremeno sa ispravkom i prijenosom na sumnjive i sporne tražbine vrši se utuženje. Otpisi tražbina vrše se jednom godišnje uz odluku Nadzornog odbora, na prijedlog uprave i komisije koja je sačinila izvješće.

Na kraju poslovne godine, vrši se usuglašavanje sa kupcima pravnim licima. Uprava ima usvojene politike vezane za naplatu potraživanja koje pored ostalog predviđaju isključivanja i utuživanje za neuredne platiše.

Tražbine na temelju isporučene količine el.energije sa izvještajnim i prethodnim periodom su:

Opis	Ukupno 2007	Ispravka	Neto 2007.	Neto 2006.
Tražbine od kupaca u zemlji	199.359.370	129.391.335	69.968.035	63.929.457
Tražbine od kup.u inozemstvu	7.125.041	-	7.125.041	9.541.775
UKUPNO:	206.484.411	129.391.335	77.093.076	73.471.232

Ukupne tražbine od kupaca u zemlji bez ispravke iznose 206.484.411 KM i odnose se na:

OPIS	31.12.2007.	31.12.2006.
KUPCI-OP JUG	122.947.506	117.344.266
KUPCI-OP CENTAR	30.946.279	29.453.561
KUPCI-OP SJEVER	6.010.042	6.035.971
Elektrobosna N Jajce	25.079.656	25.084.871
BSI Jajce	553.365	469.367
Aluminij Mostar	5.432.258	7.704.935
Željeznice F BiH	292.409	173.923
Kupci u inozemstvu	7.125.041	3.481.081
Ostali kupci	8.097.855	854.239
UKUPNO:	206.484.411	190.602.214

Starosna struktura navedenih tražbina je:

Od 0 do 30 dana	46.532.863 KM
Od 31 do 90 dana	72.785 KM
Od 91 do 180 dana	39.351 KM
Od 181 do 365 dana	13.545.842 KM
Od 1-2 godine	18.335.413 KM
Od 2-3 godine	17.092.049 KM
Preko 3 godine	110.863.951 KM
UKUPNO:	206.482.255 KM

Revizijom početnog salda - ispravke tražbina, utvrdili smo da je tijekom 2006. godine uvođenjem novog softvera omogućeno praćenje starosne strukture tražbine od kupaca i uplate po pojedinačnom računu za električnu energiju. Na temelju dobivenih informacija u 2006. godini Društvo je proknjižilo ispravak vrijednosti tražbina od kupaca u iznosu od 27 mil. KM, koji uključuje korekciju greške ispravka vrijednosti tražbine iz ranijih godina. Na dan ovog izvješća, Društvo nije bilo u mogućnosti procijeniti iznos naprijed navedene greške, a posljedica na financijska izvješća za revidirani period i ranije su značajne.

Uprava izvještava da je procenat naplate isporučene električne energije zadovoljavajući i da se kreće u procentu od 99,95% na nivou Društva što ne potvrđuju naprijed izneseni knjigovodstveni podaci.

Primjenjujući politiku ispravke tražbina, koja u suštini povećava rashode poslovanja i umanjuje dobit, kumulativno sa izvještajnim periodom preneseno je 129.391.335 KM ili za koji iznos je kumulirano umanjen iskazani prihod.

Promjene na vrijednostima ispravke tražbina od kupaca:

Opis	2007. god.	2006. god.
Stanje na početku godine	126.155.544	108.662.298
Povećanje ispr. vrijednosti tražbine	14.733.991	27.032.279
Smanjenje ispravke tražbine	-11.498.200	-9.539.033
Stanje krajem godine	129.391.335	126.155.544

Prezentirani podaci pokazuju da je u 2007. godini na rashode poslovanja preneseno ukupno 14.733.991 KM, a odnose se na tražbine od kategorije kupaca-kućanstva starija od godinu dana i kategoriju kupaca-ostala potrošnja starija od tri godine koja nisu naplaćena čime je povećan gubitak. Istovremeno je izvršeno smanjenje ispravke vrijednosti u iznosu 11.498.200 KM od čega su najznačajniji: otpisi po odluci Nadzornog odbora 3.096.999 KM, otpisi po sudskim odlukama 3.299.919 KM, naknadno naplaćene tražbine 3.478.705 KM, pogrešno knjiženo na izvanredne prihode 165.832 KM.

Prema politikama postupanja koje je usvojila Uprava, a koje pored ostalog propisiju isključivanje električne energije za dva mjeseca zakašnjenja plaćanja računa, očito je da nisu poduzete sve radnje i da upravljanje potraživanjima nije na zadovoljavajućem nivou. Posljedice neefikasnog upravljanja ovom imovinom ima direktnog uticaja na rezultate poslovanja ali i na formiranje cijena prema krejnjim potrošačima. Isporučena, a nenaplaćena energija umanjuje ekonomske koristi preduzeća iz kojih bi se trebao finansirati budući razvoj, te briga o obezbjeđenju prodaje treba biti osmišljena na način da osigura naplatu.

Tako u knjigovodstvenoj evidenciji iskazuju se tražbine od kupaca i ispravka vrijednosti istih u iznosu 129.391.335 KM. Prema podacima Društva od navedenih tražbina ukupno je utuženo, iznos od 67.345.093 KM, bez procjene izvjesnosti naplate i terminskog pritjecanja novca. Od preostalog iznosa 62.046.242 KM reprogramirano je 20.311.896 KM, o čemu je sklopljen sporazum, a sav preostali dio predstavlja iznos koji je nepovratno izgubljen i nije naplativ, jer nije utužen. Treba naglasiti da je za navedeni iznos umanjen prihod preduzeća u ranijim periodima, a nepoduzimanjem radnji u tim periodima, koje bi zaštitile imovinu od gubitaka je izgubljena mogućnost nadoknade.

Preporuka:

Značajnije unaprijeđenje rada i postupanja sa tražbinama sa ciljem obezbjeđenja naplate isporučene električne energije, što predstavlja zaštitu imovine, a koju je moguće obezbijediti pravovremenim utuživanjem za neplaćanja tražbina od strane kupaca čime se postiže onemogućavanje zastarjevanje istih.

Stručna analiza nenaplativih i nepovratno izgubljenih tražbina iz prethodnog perioda, kao i informiranje organa upravljanja o istim.

Da se obezbijede podaci za korekciju greške nastale temeljem ispravka vrijednosti tražbina iz ranijih godina, kako bi na temelju tih podataka u cilju istinitog i fer iskazivanja, mogla biti korigirana početna bilanca imovine i kapitala.

5.5.6 Druge kratkoročne tražbine

Druge kratkoročne tražbine na dan 31.12.2007. godine u finansijskim izvješćima iskazane su u neto iznosu od 40.785.989 KM, što je u odnosu na prošlu 2006. godinu manje za 6.605.978 KM ili 13,94%. Iste su iskazane kako slijedi:

Opis	Ukupno 2007	Ispravka	Neto 2007	Neto 2006
Tražbine od državnih institucija	34.985.145	1.576.349	33.408.796	33.632.676
Tražbine za više plaćene poreze	3.369.119	-	3.369.119	-
Tražbine od zaposlenih	19.314	-	19.314	13.229
Tražbine za predujmove za usluge	371.035	326.000	45.035	3.416.118
Ostale kratkoročne tražbine	201.991	-	201.991	-
Potraživanje za povrat PDV	3.598.259	-	3.598.259	10.329.944
PDV na koji nema pravo povrata	143.476	-	143.476	-
UKUPNO:	42.688.339	1.902.350	40.785.989	47.391.967

Revizijom ovih tražbina utvrdili smo slijedeće:

Društvo je iskazalo tražbine unutar tražbina od državnih institucija u iznosu od 31.643.766 KM od Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine a.d. Banja Luka na osnovu prijedloga diobne bilance od 28.02.06. godine (diobena bilanca je nastala izdvajanjem dijela za prijenos knjigovodstvenih evidencija koje su bile evidentirane u Društvu). Diobna bilanca nije usvojena od organa upravljanja, a posebnim dopisom od osnivača (Vlade F BiH) tražena je pomoć u rješavanju statusa ove imovine za šta nije dobijen odgovor. Isto tako Društvo nema bilo kakve dokaze o usuglašenosti ovih tražbina niti svoje procjene o naplativosti čime bi potvrdili realno iskazivanje imovine u finansijskim izvješćima odnosno pritjecanje ekonomske koristi povezane sa ovom tražbinom. Prema Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća (točka 89, 90) sredstvo se priznaje u bilanci stanja, samo kada je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi pritjecati u pravno lice i kada sredstvo ima cijenu ili vrijednost koja se može pouzdano izmjeriti. Obzirom da iskazana tražbina ne ispunjava sve zahtjeve (pritjecanje koristi) ista se ne mogu smatrati realno iskazanim.

Preporuka:

Potrebno je sa organima upravljanja raspraviti i usuglasiti osnovanost iskazivanja tražbina od Elektroprijenos BiH a.d. Banja Luka, a nakon toga poduzeti potrebne korake u evidencijama.

Društvo iskazuju tražbine na temelju datih predujmova za naručene usluge u iznosu od 371.035 KM. Najveći dio od 326.000 KM se odnosi na dva stana Urbing izgrađena i useljena, ali nije izvršen tehnički prijem objekata. Zbog navedenog nije dobijena dokumentacija i Društvo je izvršilo ispravku radi dužine

trajanja tehničkog prijema u istom iznosu. **Ne ulazeći ovom prilikom u pravilnost ulaganja sredstava u ranijim periodima (što je odgovornost onih koji su donijeli takve odluke), te povećanja troškova poslovanja izvršenom ispravkom, podsjećamo da se sredstvo priznaje po već navedenom pravilu u prethodnom pasusu, bez obzira da li je tehnički pregled bio ili ne.**

5.5.7 Obveze

Upravljanje obvezama je definirano Računovodstvenim politikama i knjiže se u momentu njihovog nastajanja samo na temelju validne dokumentacije ugovori, fakture, zakonski propisi. Zaduživanje Društva u inozemstvu je moguće samo na temelju odluka Skupštine.

Ukupne obveze u Društvu na dan 31.12.2007. godine iskazane su kako slijedi:

Naziv	2007. godina	2006. godina
Obveze po kreditima	66.155.599	58.171.239
Druga dugoročna razgraničenja (donacije)	75.563.231	78.167.122
Obveze prema povezanim licima	214	-
Obveze po kreditima	3.331.316	-
Obveze za primljene predujmove	100	86
Tekući dio dugoročnih obveza	5.553.962	1.081.147
Ostale kretkoročne fin.obveze	1.858	33.714
Obveze prema dobavljačima	66.538.815	39.303.951
Obveze za PDV	3.578.689	10.724.469
Obveze za ostale poreze i doprinose	2.038.689	1.021.602
Druge kratkoročne obveze	10.695.339	3.627.274
Pasivna vremenska razgraničenja	595.086	573.856
UKUPNO:	234.052.898	192.704.460

Ukupne obveze po kreditima sa stanjem na dan 31.12.2007. godine iznose 71.709.561 KM (od ovog ukupnog iznosa na kratkoročni dio dugoročnih kredita se odnosi 5.553.962 KM), a najznačajniji iznosi se odnose na:

- EBRD 891 (PRIJENOS) 9.181.955 KM (razdoblje otplate 27.04.2005.-27.10.2015., kamatna stopa varijabilna, osiguranje kredita država).
- FAD (ŠPANJOLSKA VLADA 17.445.608 KM (razdoblje otplate 3.4.2014.-3.10.2034., kamatna stopa 0,3% godišnje, osiguranje kredita država).
- IDA 3534 5.681.607 KM (razdoblje otplate 1.5.2011.-1.11.2025., kamatna stopa 0,75% na povučena sredstva a 0,50% na nepovučena, osiguranje kredita država).
- ZAGREBAČKA BANKA 11.494.719 KM (razdoblje otplate 1.7.2004.-1.7.2012., kamatna stopa EURL + 3,5%, osiguranje kredita hipoteka).
- IDA 3071 9.627.282 KM (razdoblje otplate 1.6.2008.-1.12.2022., kamatna stopa 0,75%, osiguranje kredita država).
- EBRD 35806 9.209.687 KM (razdoblje otplate 3.11.2009.-3.5.2021., kamatna stopa 4,7% na povučena i 0,5% na nepovučena, osiguranje država).

Ispitivanjem dokumentacije o novim kreditnim zaduženjima stvorenim u 2007. godini dobili smo slijedeće informacije:

Org.jedinica	Davalac kredita	Datum potpisa	Iznos u originalnoj valuti	Status kredita	Razdoblje otplate
JP EP HZ H-B	IDA br.4197 BOS	21.08.2006.	600.000 SDR	Potpisan supsidijarni ugovor između F BiH i EP HZ HB.	Na 20 godina uključujući grejs period 10 godina
JP EP HZ H-B (proizvodnja el.en.)	EIB br.23.871 (BA) Luxemburg (projekt	22.12.2006.	19.900.000 EUR	Potpisan između F	6 godina nakon planiranog

i distribucija el.en.)	obnova el.en. 2)			BiH, EP HZ HB.	prvog datuma plaćanja
Proizvodnja el.en. (Mostarsko blato)	Zagrebačka banka ZABA (10 mil.) Hrvatska banka za obnovu i razvitak (7 mil.) UniCredit Zagrebačka banka (10 mil.)	07.09.2007.	27.000.000 EUR	Potpisan i postao efektivan iskazan u bilanci	48 kvartala u razdoblju 2010-2022

Društvo vrši redovno servisiranje navedenih kredita.

Ukupne **obveze prema dobavljačima** iznose 66.538.815 KM, a najznačajniji iznosi odnose se na:

- EP BiH Sarajevo 11.862.429 KM (nabava energije).
- Elektroprijenos BiH a.d. Banja Luka 14.001.253 KM (prijenos energije).
- Ezpada Čapljina 5.192.656 KM (nabava energije).
- UID (distribucija) 10.858.076 KM (projekt kapitalnih ulaganja).
- Konstruktor Mostar 9.416.820 KM (projekt kapitalnih ulaganja).

Starosna struktura dobavljača u inozemstvu je sva unutar 30 dana i iznosi 9.183.269 KM, a u zemlji:

0 do 30 dana	29.717.846
31 do 90 dana	13.365.115
91 do 180 dana	4.987.907
181 do 365 dana	8.928.562
1 do 2 godine	344.797
2 do 3 godine	4.278
Preko 3 godine	7.041
UKUPNO:	57.355.546

Vrši se redovno usuglašavanje obveza sa dobavljačima putem konfirmacija.

5.6 Potencijalne obveze

Tijekom revizije smo ispitali dokumentaciju vezanu za potencijalne obveze. Uprava je sačinila izvješće o ukupnim potencijalnim obvezama na temelju podnesenih odštetnih zahtjeva u ukupnom iznosu 3.257.975 KM (direkcija 418.806 KM, proizvodnja el.en. 853.069 KM, distribucija el.en. 1.986.099 KM). Odštetni zahtjevi se najvećim dijelom odnose na plavni val u iznosu od 1.264.977 KM. U prilogu izvješća Sektor za pravne, kadrovske i opće poslove je sačinio i tabelarni prikaz sa podacima: naziv tužitelja, broj predmeta/sud, vrijednost spora, razlog za nastajanje spora, stanje predmeta (faza u kojoj se nalazi). **Društvo nije vršilo rezerviranja za navedene potencijalne obveze sukladno Računovodstvenim politikama, tako da iste nisu iskazane u računovodstvenim evidencijama i ako postoji velika izvjesnost nastajanja ovih obveza.**

5.7 Ostali nalazi

5.7.1 Informatički računovodstveni sustav

Informatički sustav je još uvijek neadekvatan i nije uvezan. Društvo je interno razvilo paket finansijskih aplikacija koje podržavaju glavnu knjigu, osnovna sredstva, materijalno poslovanje, računovodstvene platne procese, obračun plaća i obračun energije. Ove aplikacije nisu međusobno povezane, ali su osiguravale osnovne podatke. Krajem 2006.god. u Društvu su uveli softver na nivou Društva HEPBILLING. Ova aplikacija je donijela integrirani sustav obračuna, očitavanja, obračuna salda konta te naplate povezane sa mjernim uređajima i radnim nalogima kao i utvrđene procedure od momenta otkrivanja neovlaštene potrošnje do sankcioniranja usuglašenog sa zakonskom regulativom. Dane su procedure kada je kupca nužno isključiti, kada se ne isključuje i sve je softverski povezano. Postoji jedinstvena baza podataka za salda konta kućanstava i gospodarstva (tzv.ostala potrošnja), knjigovodstvena kartica za kupce i analitika kupaca.

Tijekom 2007.god. napravljen je još jedan korak u poboljšanju evidentiranja i praćenja podataka. Društvo je sklopilo Ugovor sa tvrtkom Siemens o uvođenju i instaliranju integriranog financijskog informacijskog sustava FMIS. U tijeku su obuke djelatnika po pojedinim modulima. Implementacija jedinstvenog integriranog sustava je predviđena za 01.01.2009.god.

5.7.2 Vanbilansna evidencija

U financijskim izvješćima na vanbilansnoj evidenciji iskazuju objekte sa kojim ne raspolažu u ukupnom iznosu od 326.719.721 KM što čini 50% vrijednosti objekata:

- HE GRABOVICA VBE 50% 115.474.832 KM (50% vrijednosti objekta jer se drugi dio po izvaji odgovornih osoba vodi u EP BiH),
- HE SALAKOVAC VBE 50% 211.244.889 KM (50% vrijednosti objekta jer se drugi dio po izvaji odgovornih osoba vodi u EP BiH).

U 2007. godini su sa vanbilansne evidencije isknjižena tri odmarališta na temelju članka 112. Statuta (ovlasti Uprave), a u svezi sa člankom 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o početnom bilancu stanja poduzeća i banaka («Službene novine F BiH br. 47/06) i dopisa Agencije za privatizaciju F BiH, br. 05-19-2837/06 od 12.09.2006. godine, kao i Odluke Uprave Društva br. I-5029/07:

- Odmaralište Biograd 400.000 KM
- Odmaralište Makarska 297.426 KM
- Odmarališta Majeвица Baška Voda 50.000 KM.

KOMENTAR

Uprava JP «Elektroprivreda HZ H-B» d.d. Mostar se u ostavljenom roku, dokumentom I-9703/08 od 18.11.2008. godine, očitovala na Nacrt izvješća o reviziji izvješća za 2007. godinu. U navedenom očitovanju su data dodatna obrazloženja i prihvaćeni nalazi i preporuke koje su date u Nacrtu izvješća. Istovremeno je skrenuta pažnja na kolone za prethodnu 2006. godinu, koja nije bila predmet revizije, obrazaca bilance uspjeha i novčanih tijekova, u kojim nisu iskazani potpuni podaci. U svezi sa navedenim podsjećamo Upravu na tekst iz točke 2. Neovisnog revizorskog izvješća u kojem je navedeno da je Uprava odgovorna za sastavljanje i objektivan prikaz priloženih financijskih izvješća sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. Naša je odgovornost da iste prezentiramo onako kako su sastavljeni i objavljeni, a što se vidi iz istih obrazaca sastavljenih i objavljenih za 2007. godinu u koloni prethodna godina. Obzirom na navedeno nalazi, preporuke i mišljenje koji su dati u Nacrtu izvješća ostaju nepromijenjeni u Konačnom izvješću.

Direktor
Sektora za financijsku reviziju
Javnih poduzeća

Ismeta Junuzović, dipl.ecc.

Voda Tima

Fuad Velić, viši revizor, dipl.ecc.

Član Tima

Dubravka S. Barbarić, revizor, dipl.ecc.